

ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG VÀ TRẺ HÓA CÁN BỘ ĐOÀN TRONG ĐIỀU KIỆN HIỆN NAY

■ DƯƠNG VĂN AN (*)

Cán bộ là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng, gắn liền với vận mệnh của Đảng, của đất nước và chế độ, là khâu then chốt trong công tác xây dựng Đảng. Cán bộ đoàn là cán bộ của Đảng, được Đảng, Nhà nước giao cho nhiệm vụ đoàn kết, tập hợp thanh niên – thông qua tổ chức Đoàn thanh niên cộng sản (TNCS) Hồ Chí Minh, Hội liên hiệp thanh niên Việt Nam – để giáo dục, rèn luyện, bồi dưỡng họ; tổ chức các phong trào hành động cách mạng của thanh niên tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, phụng sự nhân dân. Vì vậy, trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng cộng sản Việt Nam đặc biệt quan tâm đến thanh niên và công tác thanh niên. Đảng ta xem xây dựng Đoàn thanh niên là xây dựng Đảng trước một bước và xem cán bộ làm công tác thanh niên là nguồn quan trọng bổ sung cán bộ cho Đảng, Nhà nước, mặt trận, các đoàn thể. Công tác cán bộ đoàn là một bộ phận quan trọng trong công tác cán bộ của Đảng.

Cán bộ đoàn bao gồm cán bộ chuyên trách, không chuyên trách và kiêm nhiệm. Lực lượng cán bộ đoàn từ cấp cơ sở trở lên đa số được đào tạo cơ bản, có trình độ, năng lực, nhiệt tình cách mạng, phẩm chất chính trị, đạo đức. Dù

còn nhiều khó khăn nhưng đội ngũ cán bộ đoàn các cấp luôn nỗ lực, phấn đấu vươn lên hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, trung thành với Tổ quốc, tận tụy với nhân dân, xứng đáng là đội ngũ cán bộ “dự bị tin cậy” của Đảng.

Thực tế cho thấy, sau thời gian trực tiếp tham gia công tác đoàn và hoạt động thanh thiếu nhi, nhiều cán bộ đoàn trưởng thành được phân công giữ các cương vị chủ chốt trong cấp ủy, chính quyền, các ngành, đoàn thể. Tại đại hội đảng bộ các cấp nhiệm kỳ Đại hội X của Đảng vừa qua, 90% bí thư đoàn xã, phường, thị trấn; 98% bí thư đoàn các huyện, thành phố trực thuộc tỉnh và hầu hết bí thư đoàn cấp tỉnh được tin nhiệm bầu vào cấp ủy. Điều đó cho thấy, cùng với sự quan tâm, chăm lo của Đảng, đội ngũ cán bộ đoàn đã có nhiều cố gắng, nỗ lực rèn luyện, cống hiến và trưởng thành, thực sự là nguồn bổ sung lực lượng cán bộ trẻ cho Đảng và hệ thống chính trị.

Tuy nhiên, trong giai đoạn hiện nay, trước yêu cầu ngày càng cao của công tác đoàn và phong trào thanh thiếu nhi, cán bộ đoàn và công tác cán bộ đoàn còn nhiều hạn chế, từ số lượng đến chất lượng; từ việc thống nhất tiêu chuẩn chức danh đến các khâu tạo nguồn, quy hoạch, đào tạo, quản lý, sử dụng và các chính sách liên quan. Một bộ phận cán bộ đoàn không theo kịp yêu cầu của thời kỳ mới, “chậm chân” trước thanh niên, bất cập về trình độ

(*) Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh

chuyên môn, nghiệp vụ, tuổi đời không phù hợp với công tác thanh thiếu nhi, không “bắt” kịp nhịp sống, hơi thở của tuổi trẻ.

Theo số liệu của đề tài nghiên cứu “*Đổi mới tổ chức, bộ máy, cán bộ của Đoàn trước yêu cầu của thanh niên và sự phát triển đất nước*”, bí thư đoàn cấp huyện có trình độ từ đại học, cao đẳng trở lên chiếm tỉ lệ 74,35%, còn lại có trình độ chuyên môn trung cấp. Đội ngũ cán bộ đoàn ở các cơ quan chuyên trách cấp tỉnh có trình độ đại học trở lên cũng chỉ đạt gần 72%. Tỉ lệ cán bộ trong độ tuổi thanh niên nhìn chung còn chưa cao, vẫn còn tình trạng bí thư đoàn xã trên 45 tuổi, nhưng vẫn “bí” đầu ra... Thực trạng trên đã ảnh hưởng đến chất lượng đội ngũ cán bộ đoàn, phong trào thanh thiếu nhi và mục tiêu bồi dưỡng, phát huy vai trò thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy, cần phải thường xuyên đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện, nâng cao trình độ, kỹ năng nghiệp vụ và “trẻ hóa” đội ngũ cán bộ đoàn. Đó không chỉ là trách nhiệm của tổ chức đoàn các cấp, của cấp ủy đảng, tập thể lãnh đạo mà còn là nhiệm vụ tự thân của người cán bộ đoàn.

Thực hiện Nghị quyết Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX, Ban Bí thư Trung ương Đoàn đã bước đầu chỉ đạo thực hiện phân cấp đào tạo, tạo điều kiện để các cấp bộ đoàn chủ động trong đào tạo, bồi dưỡng cho từng đối tượng cán bộ. Theo đó, Trung ương Đoàn đào tạo cho đội ngũ cán bộ đoàn chủ chốt cấp tỉnh, huyện và những xã vùng khó khăn; đào tạo đội ngũ tuyên truyền viên, báo cáo viên, giảng viên nguồn cho các cấp cơ sở. Đoàn cấp tỉnh đào tạo cho cán bộ đoàn cấp huyện và cấp xã; đoàn cấp huyện đào tạo đội ngũ bí thư chi đoàn. Năm 2008, Ban Bí thư Trung ương Đoàn đã dành nguồn ngân sách trên 1 tỷ đồng phục vụ công tác đào tạo cán bộ và lần đầu tiên, thực hiện đào tạo chức danh bí thư đoàn cấp tỉnh. Năm 2009, nguồn ngân sách dành cho đào tạo tăng gần gấp đôi so với năm 2008, đào

tạo cho 1.200 bí thư, phó bí thư đoàn cấp huyện và cấp xã, trong đó ưu tiên cho các vùng khó khăn. Nội dung đào tạo, ngoài các chuyên đề về nghiệp vụ công tác đoàn, kỹ năng hoạt động thanh niên còn có những chuyên đề về hệ thống chính trị, kiến thức về kinh tế, pháp luật, kỹ năng lãnh đạo... Trên cơ sở định hướng của Trung ương Đoàn, nhiều tỉnh, thành đoàn đã tham mưu cho cấp ủy đảng, chính quyền giành một tỷ lệ ngân sách địa phương thoả đáng để đào tạo, bồi dưỡng cho đội ngũ cán bộ đoàn, tạo điều kiện thuận lợi để đội ngũ cán bộ học tập nâng cao trình độ chuyên môn. 3 năm qua, hầu hết cán bộ đoàn các cấp đều được tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ ít nhất một lần trong năm.

Bên cạnh việc tổ chức các lớp đào tạo, bồi dưỡng tập trung, nhiều đơn vị cử cán bộ đi đào tạo thực tế ở cơ sở, thực hiện 3 cùng “cùng ăn, cùng ở, cùng giúp cơ sở tháo gỡ khó khăn”, gắn trách nhiệm của từng cán bộ với cơ sở. Việc luân chuyển cán bộ đoàn đến các vị trí, chức danh, lĩnh vực, địa bàn công tác khác nhau đã được thực hiện nhằm giúp cán bộ đoàn tiếp cận với thực tiễn phong phú, đa dạng; bổ sung kiến thức, làm giàu thêm vốn sống, kinh nghiệm thực hành trong chỉ đạo công tác đoàn và phong trào thanh thiếu nhi. Hầu hết đội ngũ cán bộ trẻ của Trung ương Đoàn đều đã kinh qua kinh nghiệm từ cơ sở. Những cán bộ trẻ qua cơ sở, dù đang giữ chức danh lãnh đạo vẫn được đưa về cơ sở để đào tạo thực tiễn. Trong năm 2009, Ban Bí thư Trung ương Đoàn đã điều động và chỉ định 4 đồng chí Ủy viên Ban chấp hành, 1 đồng chí Ủy viên Ban thường vụ Trung ương Đoàn về cơ sở giữ chức vụ Phó bí thư, Ủy viên Thường vụ tỉnh đoàn để rèn luyện trong thực tiễn. Ở một số địa phương, cán bộ đoàn nếu được quy hoạch vào các chức vụ cao hơn nhất thiết phải là cán bộ đã qua thực tiễn cơ sở. Có thể nêu một điển hình của việc luân chuyển cán bộ là Đoàn thanh niên thành phố Hồ Chí Minh.

Từ năm 2004 đến nay, đã có 245 bí thư đoàn phường, xã, thị trấn được luân chuyển. Đối với khu vực công nhân lao động, có 68 cán bộ chuyên trách được luân chuyển. Cơ quan Thành đoàn có 16 đồng chí được luân chuyển về cơ sở và 8 đồng chí được luân chuyển trong nội bộ cơ quan. Hà Tĩnh là địa phương có nhiều thành công và kinh nghiệm trong công tác luân chuyển cán bộ đoàn. Từ năm 2001 đến nay, Tỉnh đoàn Hà Tĩnh đã luân chuyển 14 đồng chí về cơ sở giữ chức vụ bí thư, phó bí thư huyện, thị, thành đoàn và đơn vị trực thuộc; đồng thời luân chuyển 10 cán bộ chủ chốt của cấp huyện và đơn vị cấp hai lên Tỉnh đoàn, giới thiệu để Ban chấp hành bầu giữ các chức vụ phó bí thư, trưởng, phó các ban của Tỉnh đoàn... Có thể thấy, luân chuyển dù trên xuống hay dưới lên cán bộ đoàn đều phát huy tốt năng lực, sở trường, kinh nghiệm và nhanh chóng trưởng thành, tiếp tục giữ các chức vụ cao hơn hoặc được cấp uỷ đảng điều động giữ các chức danh chủ chốt trong cấp uỷ các cấp.

Song song với đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ, năng lực, việc trẻ hoá đội ngũ cán bộ đoàn là một đòi hỏi tất yếu và tự thân. Nghị quyết 25 Hội nghị Ban chấp hành Trung ương Đảng lần thứ 7, khoá X đã đặt ra mục tiêu *ít nhất 70% đội ngũ cán bộ đoàn chuyên trách trong độ tuổi thanh niên*. Thực hiện Nghị quyết, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ban hành Quy chế cán bộ Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, trong đó quy định tiêu chuẩn về độ tuổi của đội ngũ cán bộ đoàn ở các cấp. Theo đó, đối với cấp cơ sở (xã, phường, thị trấn), cán bộ đoàn giữ chức vụ không quá 35 tuổi. Đối với cấp huyện, cán bộ đoàn tham gia Ban chấp hành lần đầu không quá 30 tuổi và giữ chức vụ không quá 35 tuổi. Đối với cấp tỉnh, giữ chức vụ Phó bí thư lần đầu không quá 33 tuổi và giữ chức vụ không quá 38 tuổi; giữ chức vụ Bí thư lần đầu không quá 35 tuổi và giữ chức vụ không quá 40 tuổi. Ủy viên Ban Thường vụ

Trung ương Đoàn giữ chức vụ lần đầu không quá 37 tuổi, Bí thư Trung ương Đoàn giữ chức vụ lần đầu không quá 40 tuổi và giữ chức vụ không quá 42 tuổi (độ tuổi trên chỉ được vượt quá từ 1 đến 2 tuổi tùy trường hợp cụ thể, theo yêu cầu của công tác cán bộ). Thực hiện Quy chế này sẽ có tác động tích cực để đội ngũ cán bộ đoàn ngày càng trẻ hơn, sát với độ tuổi thanh niên hơn, khả năng luân chuyển nhanh hơn; từ đó đội ngũ cán bộ của hệ thống tổ chức đoàn luôn luôn được đổi mới để phù hợp với đặc thù công tác thanh niên. Trẻ hóa cán bộ đoàn không chỉ thể hiện qua trẻ hóa độ tuổi mà ngay cả tác phong, phương pháp làm việc, cách thức tiếp cận thanh niên. Người cán bộ đoàn phải gần gũi với thanh niên như là người bạn đồng hành, hoà với nhịp sống của người trẻ; đồng thời phải năng động, sáng tạo trong công việc, trong tổ chức các hoạt động, các phong trào để thu hút thanh niên đến với đoàn. Bản thân mỗi một cán bộ đoàn cần phải tự "soi" mình để học tập, rèn luyện, tự hoàn thiện, đáp ứng những yêu cầu của tiêu chuẩn cán bộ đoàn. Một khi đã đầy đủ các "hành trang" cần thiết, chưa cần "chờ" đến tuổi quy định, cán bộ đoàn có thể được luân chuyển sang các vị trí công tác khác theo yêu cầu công tác cán bộ của Đảng. Nhưng nếu chưa đạt chuẩn, việc bố trí công tác sẽ gặp trở ngại, chu trình luân chuyển đội ngũ cán bộ bị "ùn tắc", quá trình trẻ hoá đội ngũ cán bộ đoàn sẽ khó khăn. Mặt khác, là người trực tiếp lãnh đạo công tác thanh niên, lãnh đạo công tác cán bộ, các cấp uỷ đảng cần quán triệt sâu sắc quan điểm, nguyên tắc của Quy chế cán bộ đoàn là *công tác cán bộ đoàn có tính đặc thù riêng, do vậy cán bộ đoàn đòi hỏi có độ tuổi sát với độ tuổi thanh niên; thời gian giữ chức vụ ngắn; có sự thay đổi nhanh...* để xem xét, bố trí, sắp xếp công tác cho cán bộ đoàn chuyên trách khi hết tuổi tham gia công tác đoàn phù hợp với trình độ, năng lực và quy hoạch cán bộ □